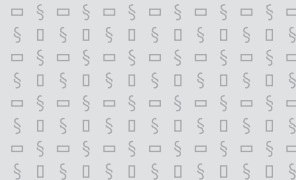




MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

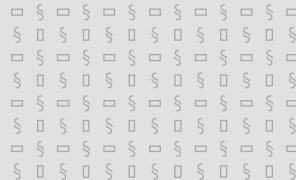
Tereza Kyselovská

Správní, finanční a trestní jurisdikce na internetu



Užitečné odkazy

- **Ústav práva a technologií**
<http://www.cyber.law.muni.cz/>
- **Atlas práva ICT**
<http://www.atlas.law.muni.cz/>
- **Cyberspace**
<http://www.cyberspace.muni.cz/english/index.php>
- **Blog Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU**
<http://ict-law.blogspot.com/>



Úvod

- Právo soukromé x právo veřejné
- Právo soukromé
 - Občanské, obchodní, pracovní, rodinné...
 - Subjekty mají rovné postavení, horizontální vztahy
 - Vizte přednášku na jaře - nakupování na internetu, ochrana spotřebitele...
- Právo veřejné
 - Trestní, správní, finanční, právo životního prostředí
 - Subjekty jsou v nerovném postavení, stát vykonává vrchnostenskou pravomoc, vertikální vztahy



Úvod

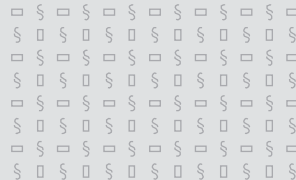
Právo hmotné a právo procesní

Právo hmotné - soubor právních norem, který upravuje práva a povinnosti účastníku právních vztahů

- Občanský zákoník, obchodní zákoník, zákon o rodině...

Právo procesní - soubor právních norem, které upravují postup soudů a jiných orgánů, stran a dalších zúčastněných subjektů při projednávání a rozhodování sporů

- Občanský soudní řád, trestní řád...



Úvod

- Co je nutné zkoumat?
- Jurisdikce - pravomoc a příslušnost soudů
- Uznání a výkon rozhodnutí



Vymezení pojmů - jurisdikce

Pravomoc - souhrn oprávnění určitého státního orgánu jednat a rozhodovat v určitých, zákonem stanovených záležitostech

Vymezení okruhu věcí (rozsah záležitostí), které soudy projednávají a rozhodují

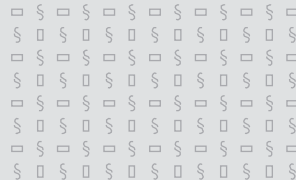


Vymezení pojmů - jurisdikce

Příslušnost - určení toho článku ze soustavy soudů, který má danou věc projednat a rozhodnout

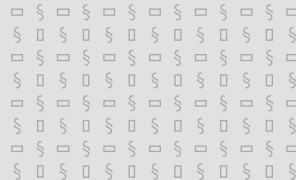
Soud kterého stupně je oprávněn v určité věci provést řízení

1. Věcná příslušnost - určuje, které soud má projednat a rozhodnout určité druhy právních věcí
2. Místní příslušnost - určuje, který soud v rámci stejného článku soustavy soudů má projednat a rozhodnout konkrétní věc
3. Funkční - určuje, soud kterého stupně má projednat a rozhodnout konkrétní věc



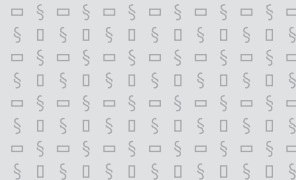
Uznání a výkon rozhodnutí

- Uznání a výkon rozhodnutí
- Rozhodnutí soudu - závazné a nezměnitelné - vyjádřeno tzv. **právní mocí** (proti rozhodnutí nelze podat opravný prostředek)
- Výkon rozhodnutí - vynucení povinností uložených rozhodnutím i proti vůli povinného



Uznání a výkon rozhodnutí

- Procesní vztahy s mezinárodním prvkem - před výkonem rozhodnutí na území cizího státu je nutné toto rozhodnutí **uznat**
- **Uznání** - přiznání rozhodnutí stejné právní účinky, které má ve státě vydání
- Rozsudek cizího státu může mít na území ČR účinek jen tehdy, pokud tak stanoví zákon, nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána (dvoustranné, mnohostranné)



Jurisdikce na internetu - úvod

- Obecně - jsme občany ČR a z tohoto vztahu nám vznikají práva a povinnosti.
 - Stát chrání a garantuje naše práva - právo na život, právo na ochranu vlastnictví
 - Jsme povinni dodržovat povinnosti, které nám právní normy ukládají - povinnost platit daně, povinnost dodržovat předepsanou rychlost na silnicích
- > jsme povinni dodržovat české právní předpisy



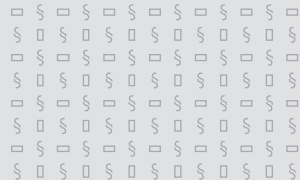
Jurisdikce na internetu - úvod

- V některých případech podléháme právům a povinnostem jiného státu nebo můžeme být souzeni u soudu jiného státu



Jurisdikce na internetu - úvod

- Internet, kyberprostor je „nový“ fenomén, který sám o sobě není upraven, neexistuje „zákoník internetu“, který by upravoval vztahy na něm vznikající
- Internet je „mezinárodní“ hřiště, na kterém neexistují hranice jako mezi státy a jejich právními řády



Jurisdikce na internetu - úvod

Mezinárodní právo - právo, které upravuje vztahy v mezinárodním společenství

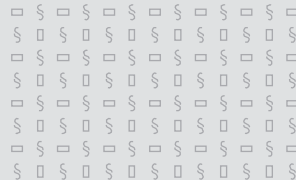
Mezinárodní právo veřejné - vztahy mezi státy, mezinárodními organizacemi

Mezinárodní právo soukromé - vztahy mezi FO a PO s mezinárodním prvkem

Stát jako subjekt mezinárodního práva

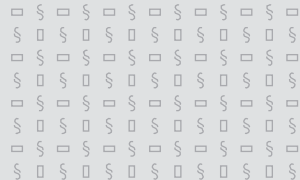
- území, obyvatelstvo, moc, uznání (příklady)

Zásada svrchované rovnosti států



Jurisdikce na internetu - úvod

- Stát - jednotka nadaná suverenitou (svrchovaností)
- vrcholná a výlučná moc státu na příslušném státním území - **územní výsost (zásada teritoriaty)** - stát reguluje a upravuje vztahy mezi fyzickými a právními osobami nacházejícími se na jeho území
- Výjimky - diplomaté apod.
- **personální výsost (zásada personality)** - stát upravuje práva a povinnosti, právní postavení svých státních příslušníků, i když se nacházejí mimo jeho území (i když jsem na dovolené v zahraničí, stále mám povinnosti a práva, která mi garantuje můj stát)



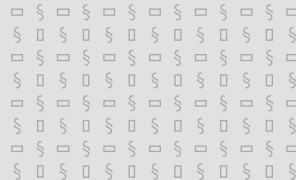
Jurisdikce na internetu - úvod

- Uznání jurisdikce cizího státu
- Princip mezinárodní zdvořilosti, presumpce „comity“
- Reciprocita vzájemných vztahů mezi státy



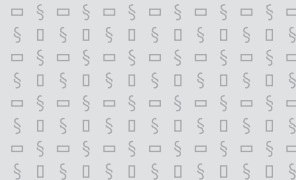
Jurisdikce na internetu

- Trestní jurisdikce
- Správní jurisdikce
- Finanční jurisdikce



Trestní jurisdikce

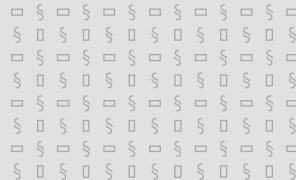
- Ochrana základních hodnot a zájmů státu a společnosti
- Princip neoddělitelnosti jurisdikce a rozhodného práva - trestní soud, je-li příslušný k rozhodnutí ve věci, rozhoduje vždy podle práva svého státu



Trestní jurisdikce

■ Prameny

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Dvoustranné smlouvy o právní pomoci uzavřené mezi ČR a druhými státy - právní pomoc, pravomoc a příslušnost soudů, uznání rozhodnutí



Trestní jurisdikce

- Pravomoc a příslušnost orgánů činných v trestním řízení
- Obvykle koncipována velmi široce
- Lze stíhat trestné činy, které
 - Byly přímo spáchány na území příslušného státu
 - Jejichž následky se na území tohoto státu projeví
 - Které mají jen nepřímou souvislost s tímto územím
 - Lze stíhat TČ, jejichž pachatel se nachází mimo zemí ČR, příklady



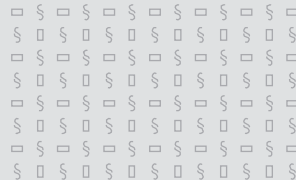
Trestní jurisdikce

- Mezinárodní internetové trestní činy - TČ lze stíhat na území více států
- Například TČ se odehraje na území jednoho státu, jeho účinky nastanou na území jiného státu (hackerský útok na server fyzicky umístěný v jiném státě...)
- Problémy - neefektivní mezinárodní spolupráce, složité vyšetřování, provádění důkazů, svědectví - čas
- Rozdílná legislativa, složité procesní postupy
- (*pro ilustraci - Pitr, Kožený*)



Trestní jurisdikce

- Pozitivní konflikt působnosti trestního práva - spory mezi státy o to, které orgány jsou příslušné ve věci rozhodovat



Trestní jurisdikce

- Mezinárodní internetová kriminalita -
koncepte **efektivní přítomnosti pachatele** na
území státu (x fyzická přítomnost)
- -> pachatel se na území státu v době páchání
TČ nenacházel ani zde nedošlo přímo k jeho
spáchání, ale projevil se zde efekt/účinek
jednání
- Případ - provozování hazardu - Antigua vs.
New York



Trestní jurisdikce

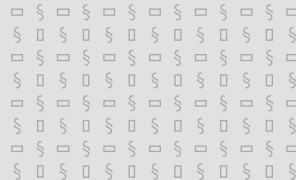
- Praxe - řízení se vede u OČTŘ státu, kde se pachatel aktivně zdržuje nebo se nachází jeho komunikační infrastruktura
- Důvod - problémy se včasným zajištěním důkazů, svědků, kteří se nacházejí na území cizího státu



Trestní jurisdikce

Judikatura

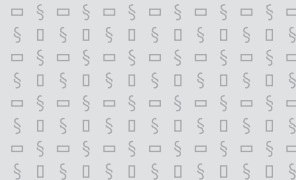
- **England and Wales Court of Appeal (Criminal Division) Decisions, R. v Sheppard, Whittle, extraterritorialita trestního práva**
- **Vložení rasově diskriminačního materiálu popírajícího holokaust na veřejně přístupné stránky heretical.com, server v Kalifornii**
- **Stránky dostupné také v Anglii a Walesu**
- **„The court had jurisdiction to try the appellants for their conduct because a substantial measure of the activities constituting the crime took place in England“.**



Trestní jurisdikce

Judikatura

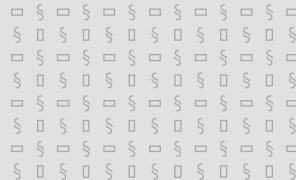
- **Judikát Federálního odvolacího soudu USA - dokazování, otázka prohledávání datových nosičů**
- *Dříve příkaz k prohlídce musel obsahovat konkretizaci dat, k jejichž nalezení prohlídka směřuje. Tento požadavek se v praxi ukázal být nesplnitelný a vyšetřování počítačové trestné činnosti se na určitou dobu prakticky zastavilo. V novém rozhodnutí soud toto precedenční pravidlo zmírnil, přičemž už není požadována konkrétní specifikace hledaných dat (požadavek na specifické určení důvodu však zůstává).*



Trestní jurisdikce

Úmluva Rady Evropy o počítačové kriminalitě

- 23.11.2001 Budapešť
- Definice jednotlivých skutkových podstat TČ
 - nedovolené získání přístupu k systému
 - nedovolené narušování komunikace
 - poškozování dat
 - narušování běhu informačních systémů
 - zneužití technických prostředků k výše uvedeným činům (včetně jejich držení)
 - padělání za užití počítače



Trestní jurisdikce

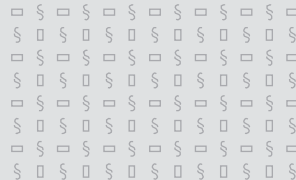
- počítačový podvod
 - výroba, distribuce, získávání a držení dětské pornografie na datových nosičích
 - porušování autorských práv a práv souvisejících
 - pomáhání nebo návod k uvedeným činům
-
- Možnost státu učinit výhradu
 - Členské státy se v Úmluvě zavázaly provést taková legislativní opatření, která jejich orgánům umožní tyto trestné činy vyšetřovat a zajišťovat k tomu odpovídající důkazy



Trestní jurisdikce

■ Závazek států

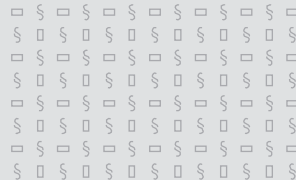
1. Zavést do národní trestní legislativy příslušné skutkové podstaty trestných činů
 2. uzákonit odpovídající procesní pravomoci orgánů činných v trestním řízení
- > odpadnutí problému existence tzv. bezpečných přístavů pro pachatele internetové trestné činnosti



Trestní jurisdikce

■ Problémy Úmluvy

- Neřeší pozitivní konflikt působnosti více orgánů více států
- Nevyřešené ústavněprávní problémy vydávání vlastních občanů k trestnímu stíhání do zahraničí, místní působnosti trestního práva procesního
- závazek stíhat určitý trestný čin tehdy, pokud je spáchán na území některé ze stran úmluvy nebo na území mimo územní výsost - zásada teritoriality - nevhodné pro kyberkriminalitu
- Prozatím nízký počet smluvních států (ale ČR a USA)



Trestní jurisdikce

■ Přínos Úmluvy

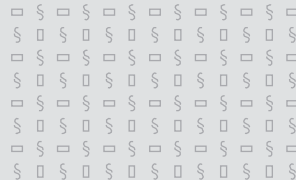
- zavedení mechanismů, které z procesního hlediska usnadňují vyšetřování trestných činů a shromažďování důkazů
- zavedení institutu kontaktních center s nepřetržitým provozem



Trestní jurisdikce

Dokumenty na úrovni EU

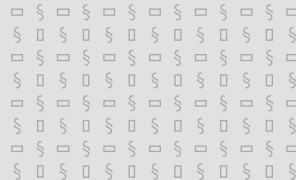
- Framework Decision on Attacks against Information Systems 2005/222/JHA
- Framework Decision on combat Child Pornography on Internet 2004/68/JHA
- Directive on Electronic Commerce 2000/31/EC
- Directive on Privacy and Electronic Communication 2002/58/EC
- Directive on the Retention of Data 2006/24/EC



Trestní jurisdikce

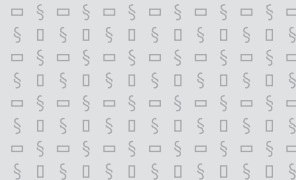
Evropský zatýkací rozkaz

- Rámcové rozhodnutí Rady EU č. 2002/584/JHA o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy
- implementováno zákonem č. 539/2004 Sb.
- účel - zefektivnit a urychlit stíhání pachatelů TČ spáchaných na území EU
- Prolomení zásady oboustranné trestnosti (čin, pro nějž je pachatel vydáván musí být trestný jak ve státě vydání požadujícím, tak ve státě vydávajícím)



Trestní jurisdikce

- Prolomení zásady nevydávání vlastních občanů k trestnímu stíhání do jiných států
- Stíhání jednání:
 - protiprávní jednání proti počítači, tedy takové jednání, kde počítač je terčem útoku pachatele, např. hacking.
 - protiprávní jednání za použití počítače, tedy takové jednání, kde je počítač nástrojem ke spáchání takového jednání, typicky např. porušování autorských práv k počítačovým programům, či porušování autorských práv k hudebním či kinematografickým dílům na Internetu.



Správní jurisdikce

- Správní/administrativní jurisdikce
- Správní právo hmotné, procesní, správní soudnictví
- Nejširší veřejnoprávní jurisdikce, je dána u největšího množství právních vztahů
- Je dána u kteréhokoliv ze států, který má na daný právní vztah vazbu
 - Teritoriální (umístění serveru)
 - Personální (autor webové stránky)



Správní jurisdikce

- **Není exkluzivní - možnost existence jurisdikce více států nad jedním právním vztahem**
- **Problém s uznáváním a výkonem rozhodnutí - veřejné právo**



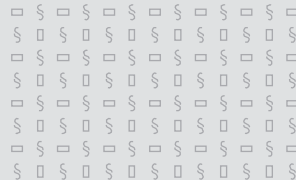
Správní jurisdikce

- Správní (státní) právo
- Rozvoj přeshraničních online právních vztahů
- neumí na tyto nové vztahy s mezinárodním prvkem reagovat
- Krize efektivity a legitimacy (Polčák)



Správní jurisdikce

- **Problémové okruhy (finanční právo)**
 - Kriterium místa zdanitelného plnění
 - Domicil subjektů internetových transakcí
 - Přesouvání umístění osob - možnost vyhnout se zdanění...



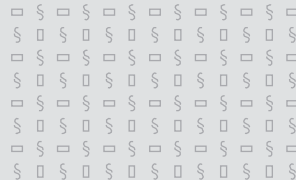
Správní jurisdikce

- **Spory o správní jurisdikci nad sázkovými kancelářemi**
- Problematika místa plnění (lex loci solutionis) - aktuálně loterijní právo
- Otázka místa plnění v případě kursové sázky internetové sázkové kanceláře usazené pod jurisdikcí cizího státu - jurisdikce místa domicilu kanceláře nebo místa pobytu sázejícího
- Princip svobody pohybu služeb x národní správní legislativy (EU)



Správní jurisdikce

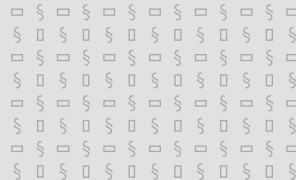
- V některých státech jsou loterijní a sázkové činnosti předmětem státního monopolu, druh živnosti - administrativní regulace
- Usadí-li se sázková kancelář na území některého se států s mírnější administrativní regulací a začne nabízet své služby po internetu - má mnohem výhodnější tržní pozici, může obsáhnout i zákazníky v přísnějších jurisdikcích nebo tam, kde je tato činnost předmětem státního monopolu



Správní jurisdikce

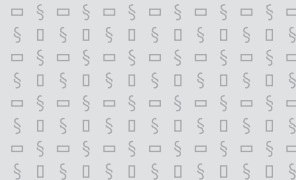
■ Snahy států o řešení

- **Zákaz soudní cestou** - typicky Francie, spor s Maltou ohledně online dostihových sázek, nedávné rozhodnutí k blokování jedné z gibraltarských služeb (problém s uznáváním takových rozhodnutí)
- **Zákaz poskytování těchto služeb na internetu** - Maďarsko (rozpor s právem EU)



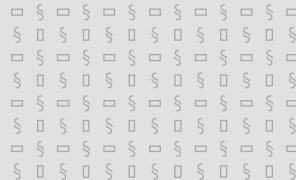
Správní jurisdikce

- Rozhodnutí ESD C-203/08
- stát může na svém území nediskriminačně zakázat poskytování služeb internetového sázení - „*vnitrostátní právní úprava, která má za cíl potlačovat závislost na hazardních hrách, jakož i boj proti podvodům*“
- v praxi ale nezakazuje občanům členských států, aby prostřednictvím internetu "vycestovali" do jiného členského státu a umístili tam své sázky



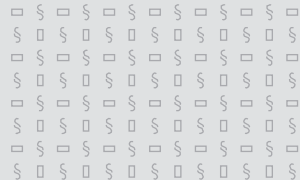
Správní jurisdikce

- Příklad z ČR - návrh z roku 2009 - novelizace zákona o loteriích a jiných podobných hrách
 - Úprava hazardního hraní, povinnost ISP blokovat právně závadný obsah (např. Pornografie)
 - Rozpor s mezinárodním právem veřejným, dohodami GATT, GATS, evropským právem (princip volného pohybu služeb)
 - -> nedostatek efektivity a „zdravého rozumu“ v právu ICT



Finanční jurisdikce

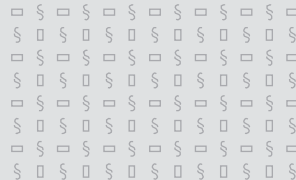
- Finanční právo
 - Pravomoc/příslušnost finančních orgánů, soudů
1. Daňová jurisdikce
 2. Celní jurisdikce
 3. Dohledová a dozorová jurisdikce



Finanční jurisdikce

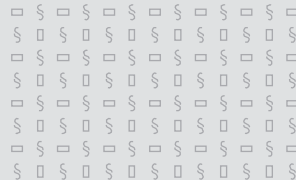
Daňová jurisdikce

- Prodej, nákup, export, import zboží, služeb
- Zda dané zboží, služba bude zdaněna, ve kterém státě a v jaké výši



Finanční jurisdikce

- Druhy daní
- Přímé daně - stanovovány v závislosti na výši důchodu nebo majetku
 - Daň z příjmu FO
 - Daň z příjmu PO
 - Daň z majetku, dědická, darovací...
- Nepřímé daně - uvalené na statky nebo služby
 - DPH
 - Spotřební daň



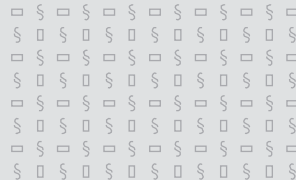
Finanční jurisdikce

- Často dochází k souběhu jurisdikcí více států = dvojí zdanění
- Smlouvy o zamezení dvojího zdanění
 - Metoda započtení (započte se daň zaplacená v jiném státě namísto části daně, která má být zaplacená v tomto státě)
 - Metoda vynětí (započte se základ daně vyměřený nebo podaný v daňovém přiznání v jiném státě místo části základu daně, který má být vyměřen nebo podán v daňovém přiznání v tomto státě)



Finanční jurisdikce

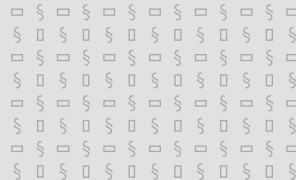
- Metoda zahrnutí daně zaplacené v zahraničí do nákladů
- Mezinárodní daňové organizace
 - Evropská organizace daňových správ (IOTA)
 - Americká organizace daňových správ (CIAT)
 - Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)
 - Asociace daňových správ Spojeného království (CATA)
 - Centrum frankofonních daňových správ (CREDAF)



Finanční jurisdikce

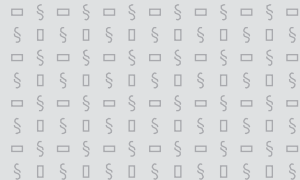
Celní jurisdikce

- U zboží
- Dělení cel
 - dovozní clo - na dovážené zboží, dnes v rámci obchodu se státy mimo EU
 - vývozní clo - na vyvážené zboží, v EU se nepoužívá
 - průvozní clo - na zboží v tranzitním režimu - odstraněno v roce 1921 Barcelonskou úmluvou



Finanční jurisdikce

- **Evropská unie**
- V obchodu mezi členskými státy EU jsou cla zakázána úplně
- 1968 - společná celní politika, Společný celní sazebník
- 1993 - jednotný vnitřní trh, 1994 Celní zákoník
- EU - jednotné celní území, odstranění všech cel mezi členskými státy
- Společná celní politika vůči nečlenským státům
- Celní unie s jinými státy, mnohostranné a dvoustranné mezinárodní smlouvy



Finanční jurisdikce

Dozorová a dohledová jurisdikce

- Mezinárodní spolupráce
- Dohled nad finančním trhem, platebním stykem, bankovníctví - ČNB
- MF - internetové hry, loterie, sázky